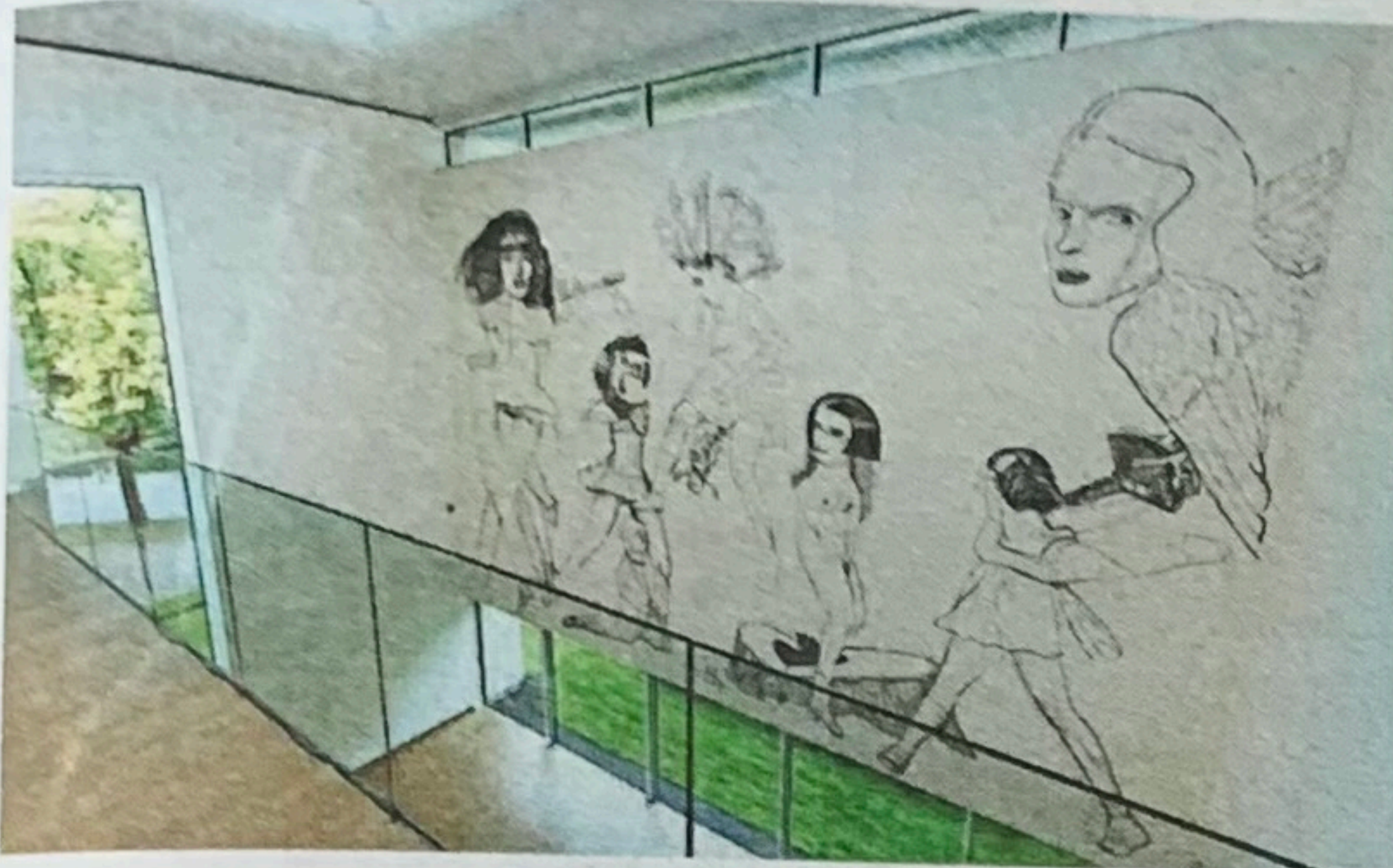

CULTUUR

VERWARRING ALS RODE DRAAD

Overzichtstentoonstelling
Pat Andrea in Gorssel

Kraakheldere composities die toch verwarring zaaien. Pat Andrea (79) heeft het tot zijn handelsmerk gemaakt.

door Paola van de Velde

Niet het evenwicht, maar de val is menselijk, stelt de in Den Haag geboren kunstenaar, die afwisselend in Parijs en Buenos Aires woont en werkt. Daarom schildert hij momenten uit het leven waarin alles net anders loopt dan je verwacht had. De titel van zijn overzichtstentoonstelling

in Museum More had dan ook niet toepasselijker kunnen zijn: *Qué Pasa?* Wat gebeurt er?

In een oogopslag zijn schilderijen lezen en begrijpen is voor de kijker onmogelijk. Zijn virtuoos geschilderde voorstellingen, vaak op groot formaat, zijn even complex als het leven zelf. Vrouwen lijken engelen, maar veranderen moeiteloos in vervaarlijke harpijen. De trouwe hond valt onverwacht zijn baasje aan. Een rustiek Frans dorpje omgeven door gloeiend groen wordt opgeschrikt door explosies. Vrijwel overal hangt een zekere spanning in de lucht. Al is

Pat Andrea schildert de zwaarte van het leven van zich af. Links: de wandtekening die hij voor Museum More maakte.

FOTO'S APA

het niet mogelijk om precies de vinger op de zere plek te leggen en te zeggen wat eraan scheelt.

Zelf heeft Andrea - ge-

trouwd met een Argentijnse - een eenvoudige verklaring voor de verontrustende chaos, die uit vrijwel al zijn doeken spreekt. „Kunst laat vaak het ideale plaatje zien. Ik teken liever het conflict. De wereld is nu eenmaal niet vriendelijk en gezellig. Wij mensen zijn onderdeel van de natuur, die we graag mogen idealiseren. Maar de

natuur is meedogenloos, hardvochtig en zonder genade. Ik ervaar het leven echt als alles behalve eenvoudig. Dat merk je wellicht niet aan mij, ik heb mijn *joie de vivre* behouden en probeer er het beste van te maken. Maar in mijn werk schilder ik de zwaarte van het leven van mij af.”

Koninklijke academie

De chronologisch opgezette expositie begint niettemin vrolijk met een serie kleuterkrabbels van de kunstenaar. Als zoon van schilder Kees Andrea en Metti Naezer, illustratrice van beroep, zat de liefde en de aanleg voor het tekenen er al vroeg in. Later, als student op de Koninklijke Academie in Den Haag, kreeg hij les van onder anderen Co Westerik. Diens invloed is in Andrea's vroege werk nog duidelijk te zien. Maar de lieflijke tafereeltjes (van o.a. een meisje met kat en bloemen) waarmee hij als 21-jarige de Koninklijke Subsidie voor de Schilderkunst in de wacht sleepte, liet hij snel varen.

'Ik teken liever het conflict'

Samen met zijn vrienden Peter Blokhuis en Walter Nobbe wilde hij 'een chroniqueur van de moderne tijd' worden. Nieuwsberichten, foto's uit de krant en tv-beelden werden belangrijke inspiratiebronnen voor de internationaal befaamde polderpopkunstenaar. Een artikel dat de schilder's ochtends in de krant leest, kan hem inspireren tot een monumentaal schilderij. Zoals *Poging tot ontvoering door een Tupamaro* (1974), een van de sleutelstukken in zijn oeuvre en blikvanger op de expositie.

„Hier heb ik een rijke ambassadeursdochter afgebeeld die, terwijl ze polaroidfoto's van zichzelf laat maken bij haar renpaard, plotseling wordt opgeschrikt door een guerrilla-

strijder die haar dreigt te ontvoeren. In een keer staat haar leven totaal op de kop. Dat moment, dat de criticus Dolf de Vries zo treffend 'een kantelmoment' noemt, heb ik willen vatten. Het is bijna theater waar je naar kijkt en onderdeel van bent. Want de gewapende man die haar bedreigt, is in wezen de toeschouwer zelf. Jij staat als kijker immers op zijn plek.”

De Britten Peter Blake, Ronald B. Kitaj en de Duitser Neo Rauch zijn schilders (en verder terug in de geschiedenis Goya en Jan van Eyck) met wie Andrea zich sterk verwant voelt en waaraan de doorgewinterde kunstrijker zeker zal denken als hij zijn werk ziet. Kunstenaars die net als de Nederlander de grimmige kant van het menselijk bestaan in verf uitdrukken: rauw, dreigend, maar ook met humor en niet zelden een vleugje magie. „Een glimlach neemt de spanning weg en maakt moeilijke dingen bespreekbaar.”

Bijen en kettingzagen

Speciaal voor de presentatie in Gorssel maakte Andrea ook een grote wandtekening. *New Life*, heet deze, een verwijzing naar de kleinzoon die hij onlangs mocht verwelkomen. Hierin komen tal van bekende motieven uit zijn werk terug: de naakte femmes fatales, die met bijlen en kettingzagen zwaaien, de boomstronk met gemene punten, waarop het slecht uitrusten is en de 'koppoters' die door het beeld lopen. „Hoofden op benen, zo tekenen jonge kinderen de mens. En dat hebben zij goed gezien. Want wij zijn in feite weinig meer dan een wandelende pan hersenen.”

Te zien t/m 23 januari in Museum More.

ZINTUIGEN OP SCHERP DOOR 'TASTE'

WAT: theater
SCRIPT: Michiel Stroink
REGIE: Ola Mafaalani
SPEL: Dragan Bakema
INFO: taste360theatre.com
★★★★☆

Wie *Taste* heeft bezocht, kijkt de volgende keer dat-ie de aardappels schilt toch net even anders naar die bleke bintjes. Je laat ze misschien wel even door je handen glijden, houdt ze tegen het licht en ruikt of je de geur van de Hollandse klei waar ze uitkomen wellicht nog kunt op-snuiven.

Dat alle zintuigen op scherp gaan, is te danken aan Jonathan Kelvin, het hoofdpersonage van deze gloednieuwe theaterproductie, die op z'n twaalfde de sensatie van smaak ontdekte. Hij stopte alles in zijn mond, van de stof van de theedoek tot aarde en gras. Hij beet zelfs op glas om daarna de sensatie van zijn eigen bloed te proeven.

Vervolgens heeft hij zichzelf, aangemoedigd door zijn vader die hem stimuleerde te blijven dromen, met een onuitputtelijk doorzettingsvermogen en een enorme bevolegheid naar drie

Michelinsterren gekookt. Kelvin is smaak, zo concludeert hij zelf. Maar wie is hij nog als van de ene op de andere dag zijn smaak verdwijnt? Wat gebeurt er als dat wat jou tot jou maakt, wegvalt?

Jonathan Kelvin denkt groots, maar dat geldt eveneens

voor zijn geestelijk vader Michiel Stroink, die zijn verhaal naar een hoger, zintuiglijk plan wilde tillen. De auteur kreeg daarin ondersteuning van heel wat specialisten op hun vakgebied, zoals sterrenkok Jacob Jan Boerma die Kelvins relaas kracht bijzet met

diverse overheerlijke hapjes en met de dromerige melodieën van componist Joep Beving. Ook de rondom geprojecteerde beelden in de intieme ruimte van het Amsterdamse zijn een mooie aanvulling op het persoonlijke relaas van Kelvin.

Want uiteindelijk is dat toch waar het allemaal om draait: die gepassioneerde chef-kok die zijn hele leven aan smaak heeft gewijd en bij het verlies daarvan in een existentiële crisis raakt. Regisseuse Ola Mafaalani vond in Dragan Bakema (die voor de coronacrisis nog de hoofdrol in *Lazarus* speelde) de ideale vertolker. Twee uur lang

Dragan Bakema speelt sterrenchef Jonathan Kelvin met de passie die daarbij hoort.

FOTO ANDY DOORNHEIN

draagt hij de voorstelling en is hij gastheer, gepassioneerd chef-kok, verteller en levensfilosoof ineen.

Taste overstijgt echter het persoonlijke relaas van Jonathan Kelvin. Het laat je als toeschouwer ook herijken en terugkeren naar de dromen van 'de twaalfjarige ik' die je ooit was. Want wat heeft je gemaakt tot wie je nu bent? Wat dat betreft valt er zowel letterlijk als figuurlijk heel wat te herkauwen bij deze theaterbeleving.

Esther Kleuver

Anders kijken naar bintjes